

Shalom Bayis

Shiur# 339 | Oct 2nd 2021

חיוכה של תורה

ב, כא ויקח אחת מצלעותיו

שח פיקח אחר: כשאדם הראשון היה יוצא מביתו ושב הביתה מאוחר – מה היתה עושה חוה? – היתה סופרת את צלעותיו, שמא שוב ניטלה אחת מהן...

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

חידה א':

בספה"ק מאור עינים (פרשת וירא) לחד מתלמידי הבעש"ט הק' כתב בזה"ל:

נודע שאיש הוא בחינת עלמא דאיתכסיא ואשה עלמא דאתגליא, וכל מעשה האיש ומדריגתו כפי מה שהוא בין לטוב בין למוטב מתגלין בהאשה שהיא בחינת סוד עלמא דאיתגליא שבה מתגלין ונשפעין מעשה האיש ומדרגתו, באופן שיכול הרואה שיש לו ראייה שכלית להבין על ידי ראייתה מדריגת האיש ופרטי מעשיו.

חידה ב':

אין כזה מדרש שכח הדיבור נלקח מהנחש בגלל החטא, אלא שהאדמו"ר מליבאוויטש זי"ע טען שמזה שאנו רואים שאין נחש יכול לדבר ואילו בתורה כתוב שדיבר, ולא נזכר שהיה זה בדרך נס כמו פתיחת פי האתון, מוכח שג"ז מכלל הקללה שאבד כח הדיבור, והוא גופיה גם הראה רמזים לכך. ראה בלקוטי שיחות כרך י, עמ' 13 והלאה, מה שאמר בזה אדמו"ר מליבאוויטש זי"ע:

בפרשתנו מסופר על חטא עץ הדעת, שבא בעטיו של הנחש, ועל העונש שהושת על הנחש. מתיאור מהלך הדברים עולה, שהייתה לנחש הקדמוני תכונה נוספת שניטלה ממנו – כוח הדיבור. התורה מתארת דו-שיח שלם בין הנחש ובין האישה, ומכאן שהנחש היה יכול לדבר עם בני-האדם. מכיוון שהנחש בימינו אינו מסוגל לדבר, ברור שגם תכונה זו ניטלה ממנו בעקבות החטא. מדוע אין התורה מזכירה את העונש הזה? יש לומר, שהדבר רמוז בהקדמה שאומר הקב"ה אל הנחש: "ויאמר ה' אלוקים אל הנחש, כי עשית זאת". מילים אלה מיותרות לכאורה, שהרי ברור שהקללה באה כעונש על מעשיו. מכאן אנו למדים, שהעונש הוא באותו דבר שבו "עשית זאת". הנחש ביצע את חטאו על-ידי כוח הדיבור שניחן בו, ובתכונה זו עצמה נהיה "ארור", והכוח הזה ניטל ממנו. יתרה מזו: הקב"ה קילל את הנחש שיהיה ארור "מכל הבהמה ומכל חיית השדה", ומכאן, ששלילת הדיבור ממנו עושה אותו נחות מכל הבהמות והחיות. להן יש יכולת להשמיע קולות שונים, כמו נהמות, שאגות וכדומה, ואילו לנחש אין שום יכולת להשמיע קולות (מלבד נשיפה, שאינה בגדר קול ממשי).

חידה ג':

בקשר לדיבור זה, יש להזכיר מה שמובא בשם הגאון הנודע מפלאצק זי"ע שאמר לבאר נוסח השבע ברכות, "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", ולכאורה לא מצינו שהיה שם איזה

שמחה יתירה, אלא שכל חתן וכלה תמיד יש להם ספיקות אם כן או לא בחרו בהבן-זוג הכי טוב או לא, ומחשבים מחשבות אולי אחת מן ההצעות האחרות שהוצעו לפניהם היתה טובה משל זה, אבל לא כן אדה"ר שהיה שמחתו שלימה כי לא היה לפניו שום שמץ של ספק אם אולי היה צריך להינשא לאשה אחרת וכן חוה לא היו לפניה הצעות אחרות, וזהו הברכה שמברכים לכל חתן וכלה שיזכו לשמוח זה עם זה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' שלא היה אז עולה מחשבות כאלה אולי ההוא יותר טוב... והבן.

דוד צבי סג"ל

A source from Kabbala was asked for the saying that a wife is her husband's mirror.

I don't know if such an explicit source exists in the Zohar. There is however from the Baal Shem Tov, quoted in ר"פ חקת in מאור עינים.

כי הבעש"ט נבג"מ אמר שהצדיק הגמור שאין רע בקרבו אין רואה שום רע על שום אדם, אך מי שרואה שום רע בחבירו, הענין הוא כמו שמסתכל במראה, אם פניו מטונפין רואה גם כן במראה כך, ואם פניו נקיים אינו רואה במראה שום דופי, כמו שהוא כך רואה.

This is regarding any person, not specifically a spouse, but obviously includes a spouse.

As was mentioned on the show, a Woman is compared to the moon. From this it might follow, just as the moon mirrors the light of the sun, so a woman mirrors her husband. Conflating these two ideas may be the reason for attributing this idea to the Zohar.

I do however have issues with this conflation. The moon does not reflect its light back to the sun, it projects it to the earth. I believe that the "mirror of the husband" application, in this context, is inaccurate.

To elaborate a bit. Women, and Klal Yisroel in general, are compared to the moon, vis a vis the sun. Both "receive" from the sun, which would mean Hashem or the husband. The earth is also considered a מקבל and feminine. (תורה שבע"פ "מקבל"). מתורה שב"כ.

In Kabbalah, femininity in general is associated with the ספירה of מלכות.

Malchus only has what it receives from the higher ספירות. (I won't go into the flip side of how ultimately מלכות is higher etc.)

Each of these manifestations of malchus expresses a different angle of its existence or personality, but we need to be careful not to mix them up.

I would like to add to what Rabbi Berkowitz mentioned, that this Torah is not just a nice way of dealing with difficult people, it's expressing a truism.

So when do we introspect and when should we be מוכיח?

I will attach a beautiful Sicha from the Lubaviter Rebbe Zt"l (נח ב') (ל'קוטי שיחות חלק י', נח ב') which explains this Torah from the BeSh"t as well as an essay I wrote on how it works practically.

Yasher Koach for a great show!

Mendel Sasonkin

בות: «וערות אביהם לא ראו»: ? ועכצ"ל שהכתוב מחדש בזה ענין ומעלה מיוחדת בהנהגת שם ויפת. אשר מתיבות הקודמות («ופניהם אחור רנית») לא היינו יודעים זה.

ג. ויובן זה בהקדים תורתו של הבעש"ט⁵, שכאשר אדם רואה רע בזולתו, הרי זו הוכחה ש(דוגמת) אותו הרע נמצא בו בעצמו⁶. וכמו אדם המביט בראי — אם פניו נקיים, אינו רואה במראה שום דופי⁷, אבל אם הוא רואה לכלוך וכתם בראי, אין זה אלא משום שפניו מטונפין⁸.

ולכאורה: מהו ההכרח שראיית הרע בזולתו הוא בבחינת «דמות» ו«מראה» של הרע שבהרואה — למה לא תתכן מציאות כזו שבאמת ישנו הרע הנראה רק בחבירו והוא עצמו מושלל מזה? והביאור בזה⁹: כל מאורע שבעולם הוא בהשגחה פרטית. וכן גם במאורע זה (שהוא רואה רע בזולתו) אין זה במקרה ח"ו, אלא דבר שהזמינו לו מלמעלה; ומכיוון שלא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה¹⁰, הרי א"א

(5) ולכאור גם «ופניהם אחורנית» מירי תר, מכיון שנאי לפניו «וילכו אחורנית» — אבל כבר תירץ רש"י שם (כג) קושיא זו. ע"ש.

(6) מאור עינים ר"פ חקת. וראה גם תולדות י"י ט"פ תרומה. ובכ"מ. וראה גם מה"ש מ"ש הש"ס ט' 21

א. בשייכות למ"ש בפרשתנו: «מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה», אמרו חז"ל בגמרא: «לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עיקם הכתוב שמונה אור תיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנא' מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה». ופי' רש"י, שזהו הטעם לאריכות לשון הכתוב: «אשר איננה טהורה» — ג' תיבות הכוללות י"ג אותיות — במקום שהי' יכול לקצר ולומר: «הטמאה» (תיבה בת ה' אותיות) — «ללמדך לחזר אחר לשון נקי».

וכמו שישנה הוראה בפרשתנו בנוגע לזהירות, בלשון, עד"ז יש ללמוד מ' פרשה זו עוד הוראה — בשייכות לזהירות בראי. שם ויפת נזהרו, ב' תכלית הזהירות, מלראות «ערות אביהם» — «וילכו אחורנית וגו' ופניהם אחורנית וערות אביהם לא ראו»: ושכר זהירות זו מדגיש גודלה וערכה: «ברוך ה' אלקי שם ויהי כנען גו' יפת אלקים ליפת וישכון באהלי שם גו'».

ב. אמנם בסיפור הנ"ל צ"ל:

אחרי שהכתוב אומר שהלכו באופן של «ופניהם אחורנית» — הרי מזה מובן שלא ראו ערות אביהם (שהרי פניהם אחורנית) — מה מוסיף בתי-

לומר שמלמעלה יביאווה לידי ראיית רע במישהו לשווא — אלא שבודאי יש בזה הוראה¹¹ והודעה והיא — שהרע נמצא ברואה עצמו ועליו לתקנו.

והטעם למה צ"ל ההוראה באופן מסובב כזה — להיודע מהרע שלו ע"י אמצעות חברו — ולא באופן ישיר? — הרי זה משום ש"על כל פשעים תכסה אהבה"¹² (ואהבת עצמו מכ"ש), ו"כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו"¹³, ולכן הדרך להביא את האדם לידיעת חסרונות שלו, הוא ע"י שיזמינו לו לראותם בזולתו¹⁴, והזדמנות זו, בעת שהוא "רואה" (בחבירו) פחיתות החסרונות והרע, מעוררת בו התבוננות במצבו הוא; וכאשר יתבונן היטב במצבו "אליבא דנפשי", יבוא להכרה שהחסרונות שראה הם באמת חסרונות שלו — אשר "כל הנגעים (שה)אדם רואה (ב)חוץ (הרי זה תוצאה) מנגעי עצמו".

ד. אמנם עדיין יש להקשות: תפ"קידו של איש הישראלי, הוא לא רק לפעול זיכוך ועלי בעצמו, אלא גם לפעול בחבירו, וכמש"נ הוכח תוכיח את עמיתך ואפילו מאה פעמים¹⁵ —

וא"כ: מי יאמר שהכוונה בזה שמ"למעלה הראוהו את הרע של זולתו הוא בכדי שיראה ויודע שאותו הרע נמצא בו ואשר עליו לבערו; הרי יתכן לומר כפשוטו, שהכוונה באמת היא להראותו את ה"רע" של חבירו — בכדי שהוא, הרואה, יוכיחו ויעזור לו לתקן ולהטיב דרכו?

יתירה מזו: כמדובר כמה פעמים¹⁶, בני אינם בבחינת "אמצעי" שעל ידם תושלם הכוונה העליונה בענין אחר — דהיינו שנאמר שתכלית הכוונה נמצאת בענין שמחוץ להם (כמו כל שאר ענייני הבריאה, כולל עולמות עליונים¹⁷, שאין הם עצמם תכלית בריאתם, אלא "בשביל ישראל ובשביל התורה"¹⁸) — אלא שבני ישראל עצמם הם תכלית הכוונה, וכמו שהוא בנוגע לכללות ישראל, כן הוא בנוגע לכל אחד מהם בפרט: לא יתכן לומר ש"יהודי אחד רק "ישמש אמצעי" ל"יהודי חבירו; כי תכלית הכוונה הוא גם בכל אחד ואחד במיוחד¹⁹.

16) בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 246. ח"ו ע' 236.

17) ועד, שגם בחי האור "שהוא גילוי העצמות, ולא רק גילוי מן העצם", הכוונה

ומובן מזה (גם בעבודה הפרטית של כאו"א), אשר אי אפשר גם לומר שזה שמראין מלמעלה את החסרונות של האחד הריהו רק לטובת השני (הרואה) — אם לא שתצמח מזה תרעלת ל"בעל החסרון" עצמו²⁰; דהיינו ע"י שהראשון יוכיחו וישתדל לתקנו ולבער את הרע שבו.

ומכיוון שכן, שבכל אופן מוכרחים לומר שהתכלית בזה שהרע שבהזולת נראה לו הוא בכדי שיתקנו — מהי כא תיתי להכריח שזה שרואה את הרע אינו אלא כמביט "בראי", ש"מראין לו את הרע שלו ב"דמותו" של חבירו?

ה. להבין זה צריך להקדים ולהס' ביר ענין בלתי מובן בהמשך מאמר הגמ' המובא לעיל (סעיף א') "לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו... שנאמר... ומן הבהמה אשר איננה טהורה";

בהמשך למאמר זה נאמר שם עוד כלל דומה: "לעולם יספר אדם בלשון נקי", שהרי בזב קראו מרכב ובאשה קראו מושב" (שהטעם לשינוי לשון הכתוב באשה זבה ובאיש זב — באשה: "או על הכלי אשר היא יושבת עליו" י, ולא "רוכבת" עליו

בלקו"ש ח"ו שם בענין העליות ד"לכו מחיל אל חיל" שבישראל, שמדריגה התחתונה היא לא רק הכנה ואמצעי למדריגה העליונה, כ"א, שע"י שהיא מכיאה למדריגה העליונה, גם היא עצמה מתעלית בכח"ז. (20) וראה לקו"ש ח"ב (ע' 531) "תורה מו"ו, שאפילו באדם אחד גופא — מה ש"יותר להתענות לחשובה" או "כדי למרק נפשו" לפי "שצער זו טובה היא לו", זהו

כמו באיש: "וכל המרכב אשר ירכב עליו" — "לפי שאין הגון להזכיר רכיבה ופיסוק רגלים באשה" י). ועל כלל זה מקשה שם בגמ' משלשה פסוקים שכתוב בהם לשון "מרכב" באשה; ולאחרי התירוץ של הג' באה שם הקושי: "ובאורייתא מי לא כתיב טמא".

ואין זה מובן כלל: הלשון "טמא" כתובה בתורה יותר ממאה פעמים — וא"כ הסברא נותנת שמתחלה הי' צריך להקשות בגמ' מלשון "טמא", החוזרת ונשנית ריבוי פעמים, ואח"כ מלשון "מרכב באשה" שאינה מופיעה אלא פעמים אחדות — ולמה באו הקושיות בסדר הפוך?

גם צ"ל: מהי כוונת הגמ' ב"מי לא כתיב טמא", בלשון של תמי' — כאילו שבההודעה שכתוב "טמא" יש משום חידוש ופתרון ספק אפשרי — ויותר מתאים לומר: "והרי כתיב טמא באורייתא" (וכיו"ב)?

ו. הביאור בזה: כשהנידון הוא בלשון הבאה בתור פסק הלכה, אזי צריך ה"פסק" להיאמר בלשון היותר ברורה — אפילו אם לשון זו היא "דבר מגונה" — בכדי שההלכה תהי' פסוקה וברורה לגמרי. ועפ"ז יובן מה שברוב המקומות בתורה נאמרה לשון "טמא" — אעפ"י שהדיבור "בלשון קצרה" לא גדלה מעלתה (לפי המהר"ש"א) על הדיבור "בלשון נקי" — לפי שרק בטיפודי התורה יתכן שענין הטומאה (וכיו"ב) יכתב באופן של "עיקם הכתוב" (בעיקום ועילום, ולא באופן ישר וגלוי) י; ושם (בסיפורי

התורה) הרי "לשון ארוך ונקי" מצוי הוא לא־פחות מ"לשון קצר ומגונה", היות כי "לשון קצר ומגונה ולשון ארוך ונקי שווים הם".

משא־כ באותם (רוב) המקומות ב־ תורה, שענינם הוא פסק הלכה, בהכרח שהכתוב ישתמש בלשון "טמא", (לא משום מעלתה "כלשון קצרה", אלא) מפני שהלכה צריכה להיאמר באופן של פסק ברור. ועפ"ז יובן מה שס"ל להגמרא (בהסלקא דעתי) שגם "היכא דנפישין מילי" מדבר הכתוב בלשון נקי — אעפ"י שהלשון "טמא" ישנה הרבה פעמים בתורה — לפי שכאמור, ברוב המקומות תיבת "טמא" באה בנוגע להלכה, ולכן אי"ז סתירה לה־ כלל של "לעולם . . מפיו" גם לפי הס"ד שהוא כולל גם "היכא דנפישין מילי".

ובקושיית הגמ' "ובאורייתא מי לא כתיב טמא" המכוון להקשות: והכי איננו מוצאים בתורה את הלשון "טמא" גם כשאפשר "לעקם", בסיפורי? — הלא נמצאת בהם עכ"פ פעמים אח־ דות! ולכן אין גם לתמוה מה שקושי' זו בגמ' מלשון "טמא" לא עדיפא להקדימה על הקושיא מלשון "מרכב", הואיל ובסיפורי התורה ישנה תיבה זו רק במקומות מספר.

ז. כאמור, שאעפ"י שכשצריכים לפסוק הלכה הנוגעת (לאיזה דבר או אפילו) לאיזה איש, חייבים לאומרה באופן ולשון ברור — "טמא הוא" וכיו"ב — מ"מ כשהמדובר בטומאתו הוא לא בתור פסק הלכה בזה — צריך למנוע מלהוציא מפיו "דבר

מגונה", כיון שזהו חלק הסיפורי שב־ ההלכה.

ראי לדבר: הציווי "כי יהי בך איש אשר לא יהי טהור וגו' ויצא אל מחוץ למחנה" . . הגם שהכתוב בא להודיע דין האיש המדובר, אבל מכיון שהכתוב לא מיירי בדינו לקבוע שהוא טמא, אלא — שעליו לצאת "אל מחוץ למחנה" (לפי שידוע מכבר שהוא טמא), לכן "עיקם הכתוב" ובמקום "טמא" הוא מאריך ואומר "אשר לא יהי טהור".

וע"ד שהוא בשייכות לענין הדיבור (בלשון נקי) כמו"כ — בנוגע לראי' :

כאשר שומע שאיש מישראל עשה דבר בלתי הגון ח"ו, החובה בזה "לראות" את "ההלכה למעשה" שב־ הענין: דהיינו (רק) מה שנוגע לזה שהוא (הרואה) צריך לעשות — לתקן: להוכיח אותו (כמובן, בדרכי נועם ובאופן הרצוי . .) ולהחזירו למוטב; עכ"פ זה צ"ל עיקר הראי', אמנם, אם בעת ששומע מהלא טוב של זולתו הרי הוא "רואה" לא את ההוראה למעשה המכוונת לו, אלא שהוא "רר־ אה" רעתו של חברו (עכ"פ — זה מודגש אצלו) — ז.א. שמרגיש (לא הנחיצות מצדו לתקנו, כ"א) איך שיש מציאות רע בזולתו — ה"ז ראי' מוכחת ש"פניו מטונפין", שהלא טוב שרואה בזולתו הוא "ראי" של הלא טוב שלו.

ז.א. מכיוון ש"כל מה שברא ה־ קב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה" (כנ"ל) — שבכל פרט שהוא

הרי מובן שבנדוד הוראה כפולה היא לו :

זה שמראים לו (מלמעלה) שיש (בחבירו) ענין הזקוק לתיקון הרי זו הוראה שעליו להתעסק עמו בכדי לתקנו; וזה שמראים לו ענין של "רע" — זוהי הוראה שהרע נמצא בו והוא צריך לתקן את עצמו. שאם הוא בעצמו הי' במדריגת "צדיק" (עכ"פ בפרט זה הי' לא הי' רואה ומדגיש בזה את הרע, כנ"ל.

ח. ובוה יבואר מה שהכתוב מוסיף "וערות אביהם לא ראו" אף שלכאורה זה מובן מהנאמר קודם "ופניהם אחורנית" :

הכוונה בזה להדגיש אשר לא זו בלבד שהם (שם ויפת) לא ראו "ערות אביהם" במובן גשמי (לפי שפניהם אחורנית), אלא עוד יותר, שלא "ראו" ולא "הרגישו" ענין של "ערוה" וחס-רון אצל אביהם; הרגשתם התרכזה כולה בזה שהם צריכים לעשות — לכסות "את" (ערות) אביהם. אבל "ערות אביהם — בפני עצמה — לא ראו".

ובוה גופא יובן למה נשתנו שם ויפת מאחיהם השלישי, חם: הם "לא ראו", אבל בחם נאמר: "וירא חם" — והוא מצד השינוי במהותם ומדרגתם:

"חם אבי כנען", מכיון שהרע הי' בו בעצמו (אלא שבו הוא עדיין בד-

שמקו השמאל" — לכן" ראה בנח את הלא טוב של "וישת גו' וישכר גו'" : שגם זה הוא ענין של חמימות (ואע"ג שהחמימות של חם היא בציוור דק יותר" מחמימות זו שראה והתבטאה ב"וישת וגו'" — בכ"ז הרגיש בזה מפני שבדקות עכ"פ היתה זאת בו).

משא"כ שם ויפת, שהם מקו הימין וקו האמצעי" — אצלם הרע הזה מושלל הוא. ואינו אפילו בדקות, ודקות דקות. וכשבועצמם נקיים לגמרי מרע זה, אז אינם רואים אותו גם בזולת — והם רואים ויודעים רק את העבודה המוטלת עליהם בזה.

ט. וזוהי ההוראה לכ"א מאתנו :

בעת ששומעים או רואים איזה דבר לא טוב על איש מישראל, הרי לבד זאת שאסור לדבר ולספר מזה לאחרים — ולא כמו שעשה חם: שלא הסתפק בזה שהוא "ראה" את הרע, אלא שעוד הודיע את זה לאחרים: "ויגד לשני אחיו בחוץ" : — אלא עוד יותר

28) המבואר בהשיחה, הוא ע"פ פירוש

הרד"ק, שכונת הכתוב ב"אשר עשה לו" היא רק "שהלך והגיד לאחיו כו" (משא"כ לפי פרש"י פסוק כב — מסנה' ע, א).

29) אוה"ת וישב רנב, א. וראה גם תו"א כו, א.

30) זח"א עג, רע"א. וראה גם תו"א כו, ג. אוה"ת שם.

ובאוה"ת כראשית (ח"ג) תקצה, א שמ"טעם זה נמנו בכתוב בהסדר שם חם ויפת — כי "חשיב המדות המדרג" ש"ש

מזה, שאין להרהר אפילו במח' מה רע של הזולת³³. צריך להתבונן מה לעשות בזה. איך להוכיחו (וכנ"ל באופן הראוי) ולתקנו; ובה בשעה גם לבקש עצה וכל מיני השתדלות שלא "יראה" את הרע של חבירו ואפילו בעת ההתעסקות עמו.

וכשמתנהגים והולכים בדרך זו של שם ויפת אז זוכים להבטחת הברכה: "ברוך ה' אלקי שם ויהי כנען וגו'" וגם "יפת אלקים ליפת (אבל) וישכון באהלי שם וגו'" —

זוכים להיות כלים לתורה³⁴ —

(34) ראה אגה"ק סוסכ"ב, שמחשבת לה"ר חמורה היא גם מהדיבור בזה.

(35) ראה תיב"ע כאן: וישרון במדרשא דשם.

שהכלי לתורה הוא השלום³⁵ — עד שזוכים להשראת השכינה שהיא "בא" הלי שם" (כבנין בית השלישי³⁶) ע"י אחדות ואהבת ישראל³⁷, ובקרוב ממש.

(משיחת ש"פ בראשית, תשכ"ו)

(36) ראה תנחומא (בוכר) יתרו ט ויל"קו"ש משלי רמז תתקלד: אמר הקב"ה התורה כולה שלום ולמי אתננה לאומה שאוהבת שלום.

(37) וכפרש"י ב"מדרש חכמים" (יומא ט, סע"ב ואילך. כ"ר פל"ו, ח) — בנוגע לבית ראשון, והרי בפשטות כ"ה (ועוד יותר מזה) גם בנוגע לבית השלישי. וראה רמב"ם ה"ל מלכים סז"א שבית הג' יבנה ע"י משיח (שהוא מבית דוד ושלמה — בוני ביהמ"ק הא').

(38) להעיר מתניא פרק לב.

Pre Yom Kippur food for thought, by Mendel Sasonkin.

Judgmentalism in Chassidic thought

“I would never do that”, I thought to myself as I watched two people on the other side of shul chatting away the entire davening, “how disrespectful, if they want to talk, they should go outside!”

“Just look at what she’s wearing” I muttered to myself in disbelief. “What indignity!”

All of us have, at times, judgmental thoughts. Where do they come from, how do we handle them, and are they really that bad?

The founder of Chasidism, The Baal-Shem-Tov, teaches us that people are like mirrors. What we see in others is in truth a reflection of something inside us. A negative, judgmental thought about someone else, reflects a shortcoming in us.

But isn’t that a bit extreme? Can’t it be that someone else has a flaw that I don’t have? There are many rotten people out there, just because I crossed paths with one of them it means that something is wrong with me?!

The answer lies in a foundational Jewish teaching.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל מָה שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בָּרָא דָּבָר אֶחָד לְבִטּוּלָה

Rav Yehuda said that Rav said: Everything that the Holy One, Blessed be He, created in His world, He did not create anything for naught.

Everything, even the *sight* of someone else’s improper behavior, has a purpose. You would never notice a fellow man’s faults if it had no message for you as well.

Due to our innate love of ourselves, we don’t always notice our flaws. So G-d arranges for us to cross paths with another person that will act as our mirror.

G-d is *showing* us something within ourselves that needs correction which we otherwise wouldn’t have noticed.

But what about our obligation to reprimand our fellow man? Maybe the reason I saw that person was to tell him off! Who’s to say it’s only about me?

Remember, *the other person is only a Mirror.*

If your reactionary feeling towards someone's misconduct is empathy and compassion, a desire to help a fellow human being elevate themselves, then go for it! You aren't looking at sinfulness, you're seeing an opportunity to help!

In fact, you are being tasked by the divine to find the most pleasant and effective way to help your fellow man!

However, if what you saw in your "mirror" *triggered you* with judgmental thoughts, it's time for some introspection. So long as your attitude towards the other person is one of distaste and what you see in them is the "bad", you've just looked yourself in the mirror.

Practically...

This all sounds nice, but I still don't get it, I'm certain that I don't behave the way I saw my "mirror" did! In fact, I have been working hard *not* to behave the way they just did!

Think so?

Let's take an example.

You're hurriedly walking down the street to an important meeting on a Wednesday afternoon, and you see a happy-go-lucky fellow just hangin' out, joking with the crossing guard.

"What a lazy low-life", you think to yourself. "How does he have time to relax like that in middle of a workday? I'll bet he doesn't even have a job! At best he works in that stinky coffee shop down the road!"

Aren't you right? That person is lazy, and you are hardworking! What's the message from the mirror?

To figure that out it will help to first get off your high horse.

- Think of a time when you may have acted the same way.

It could sound something like this.

"Actually, Last Tuesday my boss let me out an hour early. I always take the subway home with Mark from the firm next door, so I chilled on the sidewalk the same way while I waited for him".

- Next, use some creativity to judge him favorably.

“Maybe he’s on vacation here or perhaps he’s the boss of a business and can afford to take off!”

At this point you have accomplished a great deal internally. You consciously changed your thinking pattern and gave up on an opportunity to feel “better than”.

Keep judging, but favorably.

Learning to judge favorably is a key Jewish ethic. It makes us more of a Mentch and helps us get along with many types of people, but this Chassidic teaching, that the “other” is our mirror, takes it a step farther.

Let’s return to our introspection.

Think about it, did everyone else walking down that street also think that the man was lazy? Probably not. So why did you see laziness in him? It was the laziness inside *yourself*.

This is, perhaps, what was really going through your mind when you charged that person with the crime of “laziness”.

“I’m not interested in this meeting! All us employees need to give a report on our progress, and I’m *too lazy* to put all that info together. Why does my boss need it anyway! But I must. And this guy has the Chutzpa to just relax like that in front of my face! If I can’t take it easy, he shouldn’t be able to either!”

All along, I was projecting my laziness, on him.

Although it may be the case that he is in fact lazy, and doesn’t have a job, the divine message in this episode is for me to overcome my own laziness.

The issues that annoy us when we see them in others, are the ones we are still struggling with, deep down inside.

My job is not just to clear that person in my mind, but to clear myself, to the point that I don’t see this issue as a *problem* in anyone else.

When I no longer struggle with this challenge, I will only notice an opportunity to help someone else with this issue, free of judgmental thoughts or condescending feelings.

This principal, and these practical steps, can be applied to detect all of our religious or human weaknesses. Ultimately, it is the art of being honest with ourselves.

If you are an educator or a parent, it is your sacred duty to guide the children in your care. This inevitably requires reprimanding and redirecting. I would argue that the same principal applies here as well. You may only reprimand a child when you have no negative feelings about them. If you are personally offended or upset at them for what they did, whatever you say won't be affective. The greatest caution needs to be taken to ensure that we are not reacting but guiding.

An educator is one that is constantly bettering themselves, and the students learn to do the same.

If I get upset when a child doesn't accept my authority, I should ask myself how accepting I am of my authorities, and most importantly, G-d's authority?

Many times, we are struggling with the same issues as our children. We struggle with responsibility, commitment, self-control and staying positive. We lead by example. When they see that we are improving ourselves, they will follow.

Rabbi Dovid Rosman

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ל עמוד א

והתניא: הכל בידי שמים, חוץ מצינים פחים, שנאמר: צינים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם

ספר מסילת ישרים פרק ט

בביאור מפסידי הזריזות וההרחקה מהם

הנה מפסידי הזריזות, הם הם מגדילי העצלה. והגדול שבכולם, הוא בקשת המנוחה הגופנית ושנאת הטורח ואהבת העידונים בתשלום כל תנאיהם. כי הנה אדם כזה, ודאי שתכבד עליו העבודה לפני בוראו כובד גדול. כי מי שירצה לאכול אכילותיו בכל הישוב והמנוחה, ולישון שנתו בלא טורד, וימאן ללכת אם לא לאטו, וכיוצא בדברים כאלה, הנה יקשה עליו להשכים לבתי - כנסיות בבוקר, או לקצר בסעודתו מפני תפלת המנחה בין הערבים, או לצאת לדבר מצוה אם לא יהיה העת ברור, כל - שכן למהר עצמו לדברי מצוה או לתלמוד תורה. ומי שמרגיל עצמו למנהגות האלה, איננו אדון בעצמו לעשות היפך זה כשירצה, כי כבר נאסר רצונו במאסר ההרגל הנעשה טבע שני.

ואמנם צריך שידע האדם כי לא למנוחה הוא בעולם הזה, אלא לעמל וטורח. ולא ינהג בעצמו, אלא מנהג הפועלים העושים מלאכה אצל משכיריהם, וכענין מה שהיה אומר (עירובין סה): "אגירי דיומא אנן", וכדרך יוצאי הצבא במערכותיהם אשר אכילתם בחיפזון ושינתם עראי ועומדים תמיד מוכנים לעת קרב. ועל זה נאמר (איוב ה): כי אדם לעמל יולד. וכשירגיל עצמו על זה הדרך, ימצא העבודה קלה עליו ודאי, כיון שלא יחסר בעצמו ההזמנה וההכנה אליה. ועל זה הדרך אמרו זכרונם לברכה (אבות פ"ו): כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן. שהוא כלל ההרחקה בתכלית מן המנוחות והעידונים.

עוד ממפסידי הזריזות הוא רוב הפחד וגודל המורא מן הזמן ותולדותיו, כי פעם יירא מהקור או מהחום, ופעם מהפגעים, ופעם מן החלאים, ופעם מן הרוח, וכן כל כיוצא בזה. הוא הענין שאמר שלמה עליו השלום (משלי כו): אמר עצל שחל בדרך ארי בין הרחובות. וכבר גינו חכמים זכרונם לברכה המדה הזאת ויחסוה אל החטאים, ומקרא מסייעם דכתיב (ישעיה לג): פחדו בציון חטאים אחזה רעדה חנפים, עד שאמר אחד מן הגדולים אל תלמידו בראותו אותו מתפחד, חטאה את (ברכות ס). אלא על זה נאמר (תהלים לז): בטח בה' ועשה טוב שכן - ארץ ורעה אמונה.

כללו של דבר, צריך שישים האדם את עצמו עראי בעולם וקבוע בעבודה, יתרצה ויסתפק בכל עניני העולם במה שמזדמן לו, ויקח מן הבא בידו, ויהיה רחוק מן המנוחה וקרוב למלאכה ולעמל, ויהיה נכון לבו בטוח בה', ולא יירא מתולדות הזמן ופגעיו. שמא תאמר הרי מצינו שחייבו חכמים בכל מקום שישמור האדם את עצמו שמירה מעולה ולא ישים עצמו בסכנה אפילו הוא צדיק ובעל מעשים, ואמרו (כתובות ל): הכל בידי שמים חוץ מצינים

פחים, ומקרא כתוב (דברים ד): ונשמרתם מאד לנפשותיכם, הרי שאין להחליט הבטחון הזה על - כל - פנים. והתם אמרו, ואפילו לדבר מצוה.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קז עמוד ב

רבה בר רב הונא הוה ליה ההוא אבא אגודא דנהרא. אמרו ליה: ניקוץ מר! אמר להו: קוצו עילאי ותתאי, והדר ניקוץ אנא. - היכי עביד הכי? והכתיב התקוששו וקושו ואמר ריש לקיש: קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים